

Výroční zpráva ÚČJTK FF UK za rok 2009

1. Obecné informace o základní součásti

název základní součásti	Ústav českého jazyka a teorie komunikace
zajišťované studijní obory	český jazyk a literatura (pětileté magisterské studium, bakalářské studium; společně s Ústavem české literatury a literární vědy); čeština v komunikaci neslyšících (bakalářské studium), český jazyk (doktorské studium)
podíl na výuce jiných oborů	nederlandistika; lingvistika a fonetika; fonetika; slavistika; čeština pro cizince; celofakultní základ
hlavní odborné a pedagogické zaměření	synchronní a diachronní bohemistika ze strukturního a funkčního úhlu pohledu, kognitivní lingvistika, teorie textu a komunikace; pedagogická lingvistika a didaktika jazyka, dějiny lingvistiky; český znakový jazyk a komunikace neslyšících

2. Pedagogické působení členů základních součástí v zahraničí

jméno pracovníka	zahraniční instituce, kde vyučoval	předmět/rozsah výuky
prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.	Humboldt Universität Berlin	20 hodin – současná česká gramatika a stylistika

3. Pedagogická spolupráce s jinými českými vysokoškolskými nebo akademickými institucemi

název instituce/jména pracovníků	obor, na němž externisté z uvedené instituce působili	
Ústav pro jazyk český AV ČR	PhDr. Alena M. Černá, Ph.D.	český jazyk a literatura
Ústav pro jazyk český AV ČR	PhDr. Světlá Čmejrková, DrSc.	český jazyk a literatura
Ústav pro jazyk český AV ČR	PhDr. Milan Harvalík, Ph.D.	český jazyk a literatura
Ústav pro jazyk český AV ČR	PhDr. Petr Nejedlý	český jazyk a literatura
Filozofický ústav AV ČR	PhDr. Věra Schifferová, CSc.	čeština v komunikaci neslyšících
Ústav pro jazyk český AV ČR	PhDr. Milada Homolková, Ph.D.	český jazyk a literatura
Ústav pro jazyk český AV ČR	PhDr. Jana Hoffmannová, DrSc.	český jazyk a literatura
Psychologický ústav AV ČR	PhDr. Filip Smolík, Ph.D.	český jazyk a literatura
MFF UK	Mgr. Magda Ševčíková	český jazyk a literatura

4. Další významné pedagogické aktivity základní součásti: stav akreditací – podané/získané, kurzy ČŽV a U3V – restituované

ÚČJTK spolu s ÚČLLV pořádal kurs ČŽV Uvedení do jazykovědné a literárněvědné bohemistiky (především pro maturanty se zájmem o filologické studium – 10. ročník). Konal se intenzivní přípravný kurs pro neslyšící uchazeče o studium oboru ČNES. Probíhal kurs U3V Čeština včera, dnes a zítra a pilotně též kurs Současná spisovná čeština a jazyková kultura. Byl realizován kurs pro studenty nebohemistických oborů na FF UK nazvaný Český jazyk pro odborný diskurs. Realizován byl též dvousemestrový kurs ČŽV pro tlumočníky znakového jazyka. Pracovníci ÚČJTK se podíleli na výuce češtiny pro cizince, aktivně se účastnili řady seminářů a workshopů a proslavili množství přednášek na domácích odborných i popularizačních fórech.

Bakalářský studijní obor český jazyk a literatura (jedno- i dvouoborové studium) byl reakreditován na plných osm let. Na stejnou dobu byly nově akreditovány navazující magisterské obory český jazyk a literatura, český jazyk – specializační studium, učitelství českého jazyka a literatury a učitelství češtiny jako cizího jazyka (všechny v jednooborové variantě).

5. České vědecké granty řešené v roce 2009

název grantu	poskytovatel	řešitel	anotace grantu
VZ Jazyk jako lidská činnost, její produkt a	MŠMT ČR	doc. PhDr. Zdeněk Starý, CSc. (ÚLUG),	ÚČJTK se na VZ podílí projektem Problémy porozumění jazyku a světu – různé jazykové

název grantu	poskytovatel	řešitel	anotace grantu
faktor		za ÚČJTK 16 osob	konceptualizace světa a projektem Analýza školní a mediální komunikace
Kritická analýza a vydání díla doc. PhDr. Pavla Nováka, CSc.	Grantová agentura UK č. 32408	vedoucí projektu Mgr. Jan Křivan (účast – Mgr. Jan Chromý)	cílem projektu byla příprava komentovaného výboru z díla doc. Pavla Nováka

6. Další české granty řešené v roce 2009 (transformační/rozvojové apod.)

název grantu	poskytovatel	řešitel	anotace grantu
Příprava a vydání edice drobných textů 17. a 18. století o sv. Františku Xaverském	FF UK, specifický výzkum	Mgr. Alena A. Fidlerová, Ph.D.	příprava a vydání studentské edice kratších českých textů různých žánrů ze 17. a 18. století, které jsou tematicky spjaty s kultem sv. Františka Xaverského (za účasti 18 studentů-editorů)
Podpora a poradenství znevýhodněným studentům na UK FF	rozvojový projekt MŠMT	doc. PhDr. Ilona Gillernová, CSc. (prof. PhDr. Alena Macurová, CSc., za obor ČNES)	podpora rozvoje oboru CNES

7. Podíl na grantech jiných domácích a zahraničních

název grantu	řešitelské pracoviště	řešitel za FF UK	anotace podílu FF na grantu
The Philosophy of Neuroscience and Neurophilosophy Project	Simon Fraser University	Mgr. Jan Chromý	česká část kanadsko-českého projektu pro výzkum synestézie

8. Případná další spolupráce se zahraničím mimo granty (spolupráce institucí a/nebo projekty přímo nefinancované)

zahraniční instituce nebo projekt /země	řešitel za FF UK	obecná anotace výstupů FF v r. 2008
Institut für Slavistik, Universität Leipzig, SRN; Uniwersytet Wrocławski, Polsko	prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.	příprava mezinárodní konference studentů a doktorandů InterFaces, realizace konference (Praha, červen 2009), příprava pobytů studentů slavistiky z lipské univerzity v Praze (projekt Primus)
UAS Magdeburg, SRN	Mgr. Naděžda Dingová	spolupráce se studijním oborem tlumočení znakového jazyka, který vznikl na Fakultě oborové komunikace Univerzity aplikovaných studií (University of Applied Science)

9. Pořádání vědecké konference/semináře

název	datum konání	počet účastníků		anotace (max. 50 slov)
		domácí/zahraniční		
9. konference Slovanské kognitivní lingvistiky (SCLC-2009)	15.–17. 11. 2009	5	56	výroční konference The Slavic Cognitive Linguistics Association (SCLA), pořadatel ÚČJTK, 4 členky pracoviště vystoupily s referáty
25. workshop Žďárek	29.–31. 5. 2009	9	1	workshop se konal v Jilemnici za účasti studentů, doktorandů a pedagogů nejen z ÚČJTK, předneseno bylo 10 referátů
InterFaces – mezinárodní konference studentů a doktorandů	2.–9. 6. 2009	12	25	pořadatel ÚČJTK (prof. dr. Petr Mareš, CSc.) spolu s ÚČLLV a pracovníky univerzity v Lipsku a univerzity ve Vratislavi – zúčastnilo se 6 studentů a doktorandů ÚČJTK
26. workshop Žďárek	27.–29.	31	0	workshop se konal v Hořovicích za účasti studentů,

název	datum konání	počet účastníků domácí/zahraniční	anotace (max. 50 slov)
	11. 2009		doktorandů a pedagogů nejen z ÚČJTK, předneseno bylo 29 referátů

10. Účast členů základní součásti na vědeckých konferencích

jméno účastníka	název konference	místo/datum konání	téma referátu a/nebo anotace účasti	
doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.	Slovanské jazyky a kultury v současném světě	MGU Moskva	24.–26.3. 2009	Internacionalizační tendence a typ češtiny
doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.	Užívání a prožívání jazyka (k 90. narozeninám prof. PhDr. Františka Daneše, DrSc.)	ÚJČ AV ČR, Praha	15.–17.4. 2009	K interpretaci a intertextovosti
doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.	Jazyky a kultury v nové Evropě – kontakty a svébytnosti	Kyjevská státní univerzita T. Ševčenka a Národní akademie věd Ukrajiny, Kyjev	5.–6. 10. 2009	Onomaziologie, slovo tvorba a jazykový obraz světa
doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.	9. konference Slované kognitivní lingvistiky (SCLC-2009)	Praha	15.–17. 10. 2009	Terminologizace a determinologizace v tradiční a kognitivní lingvistice
prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.	Užívání a prožívání jazyka (k 90. narozeninám prof. PhDr. Františka Daneše, DrSc.)	ÚJČ AV ČR, Praha	15.–17. 4. 2009.	Jazyková mnohotvárnost románu Emila Vachka <i>Bidylko</i>
prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.	Köln – Prag. Zehn Jahre Universitátspartnerschaft. Köln am Rhein	Köln am Rhein (SRN)	14.–17. 5. 2009.	Leo Spitzer und die tschechische Stilistik
prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.	Český jazyk a literatura – reflexe významných historických událostí	Racibórz (Polsko)	2.–4. 9. 2009	„Der Wind je vítr, das Feld pole.“ Cizí jazyky v próze Vladimíra Körnera
prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.	Eurolingua & Eurolitteraria	Liberec	24.–25. 9. 2009	Nepatříčnost psychologizujícího přístupu ke stylu? Leo Spitzer a česká stylistika
prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.	Béla Balázs – chvála filmového umenia	Levoča (Slovensko)	22.–25. 10. 2009	Jazyk a zvuk ve filmové teorii Bély Balázse
PhDr. Irena Vaňková, CSc.	9. konference Slované kognitivní lingvistiky (SCLC-2009)	Praha	15.–17. 10. 2009	Věc ve světě, slovo v jazyce. Fenomenologická východiska a pojetí významu v kognitivní lingvistice a etnolingvistice
Mgr. Jan Chromý	X. mezinárodní setkání mladých lingvistů „(Ne)pravidelnost a (ne)jednoznačnost v (non)verbální komunikaci“	Olomouc	11.–13. 5. 2009	To už říkal Havránek aneb Jak uchopujeme dějiny lingvistiky
doc. Mgr. Robert Adam, Ph.D.	Užívání a prožívání jazyka (k 90. narozeninám prof. PhDr. Františka Daneše, DrSc.)	ÚJČ AV ČR, Praha	15.–17. 4. 2009	K otázce měkkosti, tvrdosti a obojetnosti v pravopise

jméno účastníka	název konference	místo/datum konání	téma referátu a/nebo anotace účasti	
doc. Mgr. Robert Adam, Ph.D.	Otázky současné ediční praxe. První textologické kolokvium	ÚČL AV ČR, Praha	19. 11. 2009	Korespondence Boženy Němcové: některé otázky ediční přípravy textů
prof. PhDr. Alena Macurová, CSc.	Užívání a prožívání jazyka (k 90. narozeninám prof. PhDr. Františka Daneše, DrSc.)	ÚJČ AV ČR, Praha	15.–17. 4. 2009	Já a ty v jazyce a v textu
Mgr. Naděžda Dingová	Symposium aplikované lingvistiky „Výuka a studium ZJ“	Bristol (Velká Británie)	26. 9. 2009	zhotovení a sestřihání záznamu konference
Mgr. Naděžda Dingová	Konference EFSLI „Sound mind in sound hands“	Tallinn (Estonsko)	18.–20. 9. 2009	přednáška Preventing burnout syndrome in interpreting profession, vedení workshopu Just relax!
Mgr. Alena A. Fidlerová, Ph.D.	X. mezinárodní setkání mladých lingvistů „(Ne)pravidelnost a (ne)jednoznačnost v (non)verbální komunikaci“	Olomouc	11.–13. 5. 2009	(Ne)pravidelné užívání velkých písmen v ranenověkých tiscích
Mgr. Alena A. Fidlerová, Ph.D.	l'Université d'été de Pécs / Pécs Summer School	Pécs (Maďarsko)	23.–31. 8. 2009	European inspirations of Czech attempts to create the (Czech) language philosophy in the mid-19 th century
Mgr. Alena A. Fidlerová, Ph.D.	mezinárodní symposium „Dimensions of Ambiguity“	Eberhard Karls Universität Tübingen (Německo)	5.–7. 11. 2009	Authors of the 17th Century Philosophical Languages on Ambiguity
Mgr. Eva Lehečková	Užívání a prožívání jazyka	Praha	duben 2009	Rys teličnosti a lexikálněsémantická struktura deadjektivních sloves v češtině
Mgr. Eva Lehečková	InterFaces – mezinárodní konference studentů a doktorandů	Praha	červen 2009	Lexikálněsémantická struktura sloves s reduplikovaným prefixem popo-
Mgr. Eva Lehečková	9. konference Slovanské kognitivní lingvistiky (SCLC-2009)	Praha	15.–17. 10. 2009	Event structure of Czech verbs with the suffix -nou-: Jackendoff's perspective
Mgr. Eva Lehečková	Formal Description of Slavic Languages	Postupim (Německo)	prosinec 2009	Lexicosemantic properties of deadjectival verbs
PhDr. Jasňa Pacovská, CSc.	Odborová didaktika v přípravě a d'alšom vzdelávaní učiteľa materinského jazyka a literatúry	FF KU v Ružomberku (Slovensko)	8.–9. 9. 2009	Stereotypy ve výuce mateřského jazyka
PhDr. Jasňa Pacovská, CSc.	9. konference Slovanské kognitivní lingvistiky (SCLC-2009)	Praha	15.–17. 10. 2009	The Nature and Function of the Stereotype in Transdisciplinary Kontext
PhDr. Jasňa Pacovská, CSc.	Výuka mateřským jazykům dnes	PedF UJEP v Ústí nad Labem	5.–6. 5. 2009	Kognitivní lingvistika a její využití ve výuce mateřského jazyka
PhDr. Robert Dittmann, Ph.D.	Problematika historických a vzácných knižních fondů	Olomouc	14.–15. 10. 2009	K odlišnosti předloh v kralické tradici po Šestidílce

11. Významné jednotlivé přednášky členů základní součásti v zahraničí (mimo souvislou výuku a referáty na vědeckých konferencích)

Jméno přednášejícího	instituce, kde se přednáška konala	název přednášky
prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.	Institut für Slawistik, Universität Leipzig, SRN	Mehrsprachigkeit in Hašeks Schwejk
doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.	mezinárodní internetový seminář <i>Projevy internacionalizace ve slovanských jazycích</i> . Filologický institut Polské akademie Podlaskiej, Siedlce	Projevy internacionalizace v současné české odborné komunikaci, zejména lékařské

12. Přednášky zahraničních odborníků na základní součásti (nejde o pravidelnou výuku)

jméno přednášejícího	mateřská instituce/země	název přednášky
prof. Jerzy Bartmiński	Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej Lublin (Polsko)	Principy rekonstrukce jazykového obrazu světa
prof. Laura A. Jandová	Universitetet i Tromsø (Norsko)	Metafora a metonymie v české mluvnici Kvantitativní metody pro kulturní lingvistiku
Hana Filipová, Ph.D.	University of Florida	Word-internal and phrasal semantic relations Mereological and syntactic approaches to telicity Mereological and scalar approaches to the semantics of telicity Genericity and imperfectivity
Christopher Stone, BSc. (Hons), MSc., PhD.	Association of Sign Language Interpreters in England, Wales and Northern Ireland, VB	Systém vysokoškolského vzdělávání tlumočnicků ve Velké Británii Kulturní aspekty tlumočení ze znakového jazyka do jazyka mluveného
Peter C. Hauser, Ph.D.	Department of Research and Teacher Education, National Technical Institute for the Deaf, Rochester Institute of Technology, USA	Dopad jazykového vývoje na vyšší kognitivní funkce (role znakového jazyka ve vývoji myšlení u neslyšících dětí) Přejímání (nabývání) kultury a psychosociální vývoj Tvárnost našeho mozku (vliv hluchoty a znakového jazyka na vývoj zrakové pozornosti).

13. Doktorské práce obhájené v r. 2009

jméno doktoranda	obor	název práce
Andrea Hudáková	český jazyk	Čeština ve vzdělávání dětí s vadou sluchu

14. Profesury a docentury členů základní součásti v roce 2009

jméno pracovníka	obor	datum a místo jmenování	profesura/docentura
Karel Šebesta	český jazyk	18. 9. 2009, UP Olomouc	profesura
Ivana Bozděchová	český jazyk	1. 1. 2009, UK Praha	docentura
Robert Adam	český jazyk	1. 7. 2009, UK Praha	docentura
Jiří Rejzek	český jazyk	1. 7. 2009, UK Praha	docentura

15. Významné vědecké monografie vydané v roce 2009 (max. 5 titulů)

	autor		název	místo vydání	nakladatel	ISBN	počet stran
	jméno /	příjmení					
1	Ivana	Bozděchová	Současná terminologie (se zaměřením na kolokační termíny z lékařství)	Praha	Nakladatelství Karolinum	978-80-246-1408-3	270
2	Jiří	Rejzek	Lidová etymologie v češtině	Praha	Nakladatelství Karolinum	978-80-246-1649-0	144
3	Šárka	Zikánová	Postavení slovesného přísudku ve starší češtině (1500–1620)	Praha	Nakladatelství Karolinum	978-80-246-1381-9	233
4	Robert	Dittmann	Místní jména v českých překladech Starého zákona	Olomouc	Refugium	978-80-7412-025-1	551

16. Další významné vědecké výstupy v roce 2009

	autor		název/popis výstupu	forma zveřejnění	další relevantní
	jméno /	příjmení			údaje
1	Eva	Lehečková	Rozhovory s českými lingvisty II.	kniha	Praha: Akropolis, 978-80-86903-95-8, 344 s.
2	Jan	Chromý	Slovník český jazyk – český znakový jazyk. Školská jazykovědná terminologie pro 1. a pro 2. stupeň ZŠ	CD-ROM	Praha: FF UK, 2007 cena Slovník roku 2009 – 1. cena v kategorii elektronický slovník
	Lucie	Šúchová			
	Radka	Nováková			
3	Petr	Vysuček	Evropské státy v českém znakovém jazyce	CD-ROM	Praha: FF UK, 2009
	Lucie	Šúchová			
	Martin	Wiesner			
4	Lenka	Okrouhlíková	Igor Němec: Práce z historické jazykovědy	kniha	Praha: Academia, 978-80-200-1820-5
	Robert	Dittmann			
	Hana	Sobalíková			
	Miloslava	Vajdlová			

17. Další významné vědecké a popularizační aktivity základní součásti

Pod patronací ÚČJTK funguje od roku 2008 Kruh přátel českého jazyka (předseda kolegia Robert Adam, v roce 2009 19 přednášek). Dále v roce 2009 probíhala příprava nového lingvistického časopisu Studie z aplikované lingvistiky, zaměřeného na témata aplikovaného zkoumání jazyka a interdisciplinární oblasti, který bude vydáván v ÚČJTK (začne vycházet v roce 2010, odpovědný redaktor Karel Šebesta, výkonná redaktorka Eva Lehečková).

Datum a podpis vedoucího základní součásti: